

درس سوم: (معجزه جاویدان)

درسنامه

درس ۳ (دریک نگاه)

معنی آیت (معجزه)

- و بزرگی‌های معجزه آخرین پیامبر
۱. مردم زمان خودش به معجزه بودن آن اعتراف کنند.
 ۲. آیندگان هم معجزه بودن آن را تأیید کنند.

معنی تحدی

دو نمونه از نکات علمی قرآن

۱. حرکت زمین
۲. انبساط جهان

شعر

دل رمیده ما را انیس و مونس شد
به غمزه مسأله آموز صد مدرس شد

ستاره‌ای بدرخشید و ماه مجلس شد
نگار من که به مکتب نرفت و خط نوشت

پیام شعرة امی بودن پیامبر اسلام (ص) (بی سواد و درس نخوانده بودن پیامبر اسلام (ص))

قرآن کریم آخرین کتاب الهی است که بر خاتم پیامبران نازل شده و گواه و دلیل نبوت ایشان است.

کلمه

تعریف آیت (معجزه)

هر گاه پیامبری از سوی خداوند مبعوث می‌شد، برای اینکه مردم دریابند که وی با خداوند ارتباط دارد و از طرف او مأمور به پیامبری شده است، کارهای خارق‌العاده‌ای انجام می‌داد که هیچ‌کس بدون تأیید و اذن خداوند قادر به انجام آن نبود. قرآن کریم این کارهای خارق‌العاده را «آیت» یعنی نشانه و علامت نبوت می‌خواند و اندیشمندان اسلامی آن را «معجزه» می‌نامند ^{زیرا} عجز و ناتوانی سایر افراد در این امور آشکار می‌شود.

معجزات پیامبران گذشته، فقط برای مردم آن زمان قابل مشاهده بود و امروز اثری از آن‌ها باقی نمانده است.

کلمه

- معجزه آخرین پیامبر الهی با هر گونه‌ای باشکوه
۱. مردم زمان خودش به معجزه بودن آن اعتراف کنند و آن را فوق توان بشری بدانند.
 ۲. آیندگان هم معجزه بودن آن را تأیید کنند.

از این رو خداوند معجزه اصلی پیامبر اکرم (ص) را قرآن کریم قرار داد، معجزه‌ای از جنس «کتاب»، کتابی که هیچ‌کس توان آوردن آن را ندارد.

تعریف تحدی

خداوند به کسانی که در الهی بودن قرآن کریم شک دارند، پیشنهاد کرده است تا کتابی همانند آن را بیاورند و برای اینکه عجز و ناتوانی آن‌ها را نشان دهد، این پیشنهاد را به ده سوره کاهش داده است و برای اثبات نهایت عجز و ناتوانی آنان، پیشنهاد آوردن حتی یک سوره مانند سوره‌های قرآن را هم به آن‌ها داده است. این دعوت به مبارزه را «تحدی» می‌گویند.

آیه	ترجمه	پیام
أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ	آیا می‌گویند: او به دروغ آن (قرآن) را به خدا نسبت داده است؟ بگو اگر می‌توانید یک سوره همانند آن بیاورید.	تحدی (مبارزه‌طلبی قرآن)

کلمه

خداوند تأکید می‌کند که هیچ‌گاه، هیچ‌کس نمی‌تواند در این مبارزه پیروز شود و همانند قرآن را بیاورد.

آیه	ترجمه	پیام
قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَ لَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيراً	بگو اگر تمامی انس و جن جمع شوند. تا همانند قرآن را بیاورند. نمی‌توانند همانند آن را بیاورند. هر چند پشتیبان هم باشند.	ناتوانی همیشگی انسان‌ها در آوردن مثل قرآن

کلمه

- از آن روز که قرآن کریم دعوت به مبارزه را اعلام کرده است، بیش از چهارده قرن می‌گذرد و این دعوت همچنان ادامه دارد.
- مخالفان سرسخت اسلام از همان ابتدای نزول قرآن کریم تاکنون در این باره تلاش بسیاری کرده‌اند تا عظمت قرآن را زیر سؤال ببرند اما نتوانسته‌اند سوره‌ای حتی به اندازه سوره «کوثر» بیاورند که متخصصان زمان، برابری آن را با سوره‌ای از قرآن بپذیرند.
- در حالی که آسان‌ترین راه برای غیر الهی نشان دادن اسلام و قرآن کریم، آوردن سوره‌ای مشابه یکی از سوره‌های این کتاب الهی است.

مهم

هر کتابی از دو جنبه قابل بررسی است

۲. جنبه محتوایی

۱. جنبه لفظی

جنبه‌های اعجاز قرآن کریم

۱. اعجاز لفظی

خداوند برای بیان معارف ژرف و عمیق قرآن، زیباترین و مناسب‌ترین کلمات و عبارت‌ها را انتخاب کرده است تا به بهترین وجه، معنای مورد نظر را برساند و دل‌های آماده را به سوی حق جذب کند. هر کس با زبان عربی آشنا باشد، به محض خواندن قرآن، در می‌یابد که آیات آن با سایر سخن‌ها کاملاً فرق می‌کند و به شیوه‌ای خاص بیان شده است.

۱. سران مشرکان مردم را از شنیدن قرآن منع کنند.
۲. و اگر کسی برای شنیدن قرآن نزد پیامبر (ص) می‌رفت یا از پشت دیوار خانه پیامبر (ص) به قرآن خواندن ایشان گوش فرا می‌داد، او را مجازات کنند.

سبب شده بود که

۱. ساختار زیبا
۲. آهنگ موزون و دل‌نشین کلمه‌ها و جمله‌ها
۳. شیرینی بیان
۴. رسایی تعبیرات با وجود اختصار

کلمه

همین زیبایی لفظی ← سبب نفوذ خارق‌العاده این کتاب آسمانی در افکار و قلوب در طول تاریخ شده است و بسیاری از مردم بخصوص ادیبان و اندیشمندان تحت تأثیر آن مسلمان شده‌اند.

۲. اعجاز محتوایی

قرآن کریم از نظر محتوا و مطالب آن ویژگی‌هایی دارد که نشان می‌دهد از قلم هیچ دانشمندی تراوش نکرده است، چه رسد به شخصی که قبل از آن، چیزی ننوشته و آموزشی ندیده است. این جنبه از اعجاز (محتوایی) برای کسانی که زبان قرآن را نمی‌دانند و فقط از ترجمه‌ها استفاده می‌کنند نیز قابل فهم و ادراک است.

جنبه‌های اعجاز محتوایی قرآن کریم

الف) انسجام درونی در عین نزول تدریجی

گفتار

آثار و نوشته‌های اولیه دانشمندان و متفکران با آثار دوران پختگی آن‌ها متفاوت است ← **از این رو** دانشمندان معمولاً در نوشته‌های گذشته خود تجدیدنظر می‌کنند و اگر بتوانند، کتاب‌های گذشته خود را اصلاح می‌کنند.

با اینکه بیش از شش هزار آیه قرآن کریم در طول ۲۳ سال بتدریج نازل شده و درباره موضوعات متنوع سخن گفته است، نه تنها میان آیات آن، تعارض و ناسازگاری نیست، بلکه آیاتش دقیق‌تر از اعضای یک بدن با یکدیگر هماهنگی دارند و همدیگر را تأیید می‌کنند.

تدبر در قرآن

پیام	ترجمه	آیه
اعجاز محتوایی قرآن (انسجام درونی در عین نزول تدریجی)	پس آیا در قرآن تدبر نمی‌کنند. و اگر از جانب غیر خدا بود. قطعاً در آن اختلاف زیادی می‌یافتند.	أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَ لَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

ب) تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت

در هر دوره‌ای از زمان، مجموعه‌ای از افکار، عقاید و آداب و رسوم که از آن به فرهنگ تعبیر می‌شود، مردم را کم و بیش تحت تأثیر قرار می‌دهد. فرهنگ مردم حجاز آمیزه‌ای از عقاید نادرست و آداب و رسوم خرافی و شرک‌آلود بود.

با وجود این، قرآن نه تنها از این فرهنگ تأثیر نپذیرفت، بلکه به شدت با آداب جاهلی و رسوم خرافی آن مبارزه کرد و به اصلاح آن پرداخت. و از موضوع‌هایی همچون عدالت‌خواهی، علم دوستی، معنویت و حقوق برابر انسان‌ها سخن گفته است.

ج) جامعیت و همه جانبه بودن

با وجود اینکه قرآن کریم چهارده قرن پیش نازل شده، اما در مورد همه مسائل مهم و حیاتی که انسان در هدایت به سوی کمال بدان نیاز دارد، سخن گفته و چیزی را فروگذار نکرده است. این کتاب فقط از امور معنوی، یا آخرت و رابطه انسان با خدا سخن نمی‌گوید، بلکه از زندگی مادی و دنیوی انسان، مسئولیت‌های اجتماعی و رابطه وی با انسان‌های دیگر سخن می‌گوید و برنامه‌ای جامع و همه جانبه را در اختیارش قرار می‌دهد.

حدیث

امام باقر (ع) می‌فرماید «خداوند آنچه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش (قرآن) آورده است.»
پیام حدیث: جامعیت و همه جانبه بودن قرآن

گفتار

منظور از آنچه مورد نیاز است، نیازهای مربوط به برنامه زندگی و هدایت انسان‌هاست، یعنی همان نیازهایی که پیامبران به خاطر آن‌ها فرستاده شده‌اند.

د) ذکر نکات علمی بی سابقه

در جامعه‌ای که علم و دانش جایگاهی نداشت و خبری از رشته‌هایی مانند فیزیک، زیست‌شناسی، گیاه‌شناسی و ستاره‌شناسی نبود، قرآن کریم به برخی نکات علمی اشاره می‌کند که در تمام دنیای آن روز بی سابقه بوده و بعدها به مرور زمان توسط دانشمندان کشف گردید.
اشاره به این قبیل نکات علمی، گویای آن است که قرآن کریم بسیار فراتر از علم آن روز جامعه سخن گفته و ذکر این قبیل نکات علمی فقط از کسی ساخته است که آگاه به همه علوم باشد یعنی خداوند متعال.

نکات علمی در قرآن

۲. انبساط پیمان

۱. حرکت زمین

۱. حرکت زمین

گفتار

۱. چهار قرن پیش در سرزمین اروپا گالیله به دلیل اینکه زمین را متحرک خوانده بود، در دادگاه محاکمه شد.
۲. در آن دوران تصور بر این بود که زمین ثابت است و خورشید و سایر سیارات به دور آن می‌چرخند.

توضیح: در چهارده قرن پیش و در زمانی که هیچ یک از ابزارهای نجومی امروزی در دست بشر نبود، قرآن کریم در آیات خود به حرکت زمین اشاره می‌کند که از آن جمله تشبیه زمین به «ذلول» است. «ذلول» به شتری گفته می‌شود که به گونه‌ای حرکت می‌کند که سوار خود را نمی‌آزارد. تشبیه زمین به «ذلول» به خوبی به حرکت هموار و همراه با آرامش زمین اشاره دارد.

۲. انبساط جهان

نظریه انبساط جهان، یکی از مهم‌ترین کشفیات نجومی انسان در قرن بیستم است. بر طبق این نظریه، کهکشان‌ها با سرعت فوق العاده‌ای در حال حرکت و فاصله گرفتن از یکدیگرند که در نتیجه آن، جهان هستی مدام در حال گسترش و انبساط است. مطلبی که خداوند در قرآن کریم به آن اشاره کرده است.

آیه	ترجمه	پیام
وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ	و آسمان را با قدرت خود برافراشتیم و همواره آن را وسعت می‌بخشیم.	ذکر نکات علمی در قرآن (انبساط جهان)

تدبر در قرآن

آیه	ترجمه	پیام
وَ مَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَ لَا تَخْطُ بِبِيمِينِكَ إِذَا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ	و پیش از آن هیچ نوشته‌ای را نمی‌خواندی و با دست خود آن را نمی‌نوشتی که در آن صورت اهل باطل به شک می‌افتادند.	امی بودن و درس نخوانده بودن پیامبر نشانه معجزه بودن قرآن است.

سوال

چرا خداوند معجزه جاوید خود را توسط پیامبری به دست مردم رساند که نزد هیچ کس درس نخوانده بود؟

پاسخ:

زیرا اگر پیامبر قدرت خواندن و نوشتن داشت، مورد تهمت قرار می‌گرفت و می‌گفتند که آیات قرآن وحی الهی نیست بلکه از جانب خود اوست.

سوال

اگر این کتاب توسط یکی از درس خواندگان و دانشمندان جامعه آورده می‌شد، ممکن بود چه شک و شبهه‌ای ایجاد شود؟

پاسخ:

اگر قرآن از جانب فرد درس خوانده و دانشمندی آورده می‌شد این احتمال وجود داشت که مردم بگویند کتاب را از جانب خودش آورده است نه از جانب خداوند

اندیشه و تحقیق

سوال

چرا اندیشه دانشمندان به مرور زمان تغییر می‌کند؟ این ویژگی چگونه الهی بودن قرآن را اثبات می‌کند؟

پاسخ:

زیرا دانشمندان به مرور زمان به دانش بیشتری می‌رسند و اندیشه‌های آنان نسبت به گذشته کامل تر می‌شود. قرآن چون در طول ۲۳ سال و در شرایط مختلف نازل شده اما چون مانند اعضای یک بدن هماهنگ بوده و دارای انسجام درونی است، نشان‌دهنده الهی بودن آن است.

نمره ۲۰

آزمون درس سوم

۳

۲	<p>(مانندگار البرز - تهران ۹۶)</p> <p>(آزمون سراسری - ۹۳)</p>	<p>الف) تدبر در آیات و احادیث</p> <p>۱. آیه «وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ» مربوط به کدام یک از جنبه‌های اعجاز قرآن کریم است؟</p> <p>۲. مفهوم آیه «أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ» چیست؟</p> <p>۳. آیه «..... لا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَ لَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيراً» بیانگر چه مطلبی است؟</p> <p>۴. آیه «وَ لَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافاً كَثِيراً» به کدام یک از جنبه‌های اعجاز محتوایی قرآن اشاره دارد؟</p>
۲		<p>ب) درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را با (درست / نادرست) مشخص کنید.</p> <p>۵. رسایی تعبیرات با وجود اختصار، از جنبه‌های اعجاز محتوایی قرآن کریم است.</p> <p>۶. قرآن کریم گواه و دلیل نبوت پیامبر اسلام (ص) است.</p> <p>۷. حرکت زمین اشاره به اعجاز لفظی قرآن دارد.</p> <p>۸. دانشمندان معمولاً مانند پیامبران در نوشته‌های خود تجدیدنظر می‌کنند.</p>

- درست نادرست
- درست نادرست
- درست نادرست
- درست نادرست

۲	<p>(ج) جملات زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>۹. خداوند معجزه اصلی پیامبر اسلام (ص) را قرار داد.</p> <p>۱۰. ساختار زیبا و آهنگ موزون کلمات قرآن مربوط به اعجاز آن است.</p> <p>۱۱. به شتری گفته می‌شود که به گونه‌ای حرکت می‌کند که سوار خود را نمی‌آزارد.</p> <p>۱۲. یعنی نشانه و علامت نبوت.</p>			
۱	<p>(د) گزینه صحیح را مشخص کنید.</p> <p>۱۳. کدام گزینه مربوط به اعجاز لفظی قرآن است؟</p> <p>(الف) نفوذ خارق‌العاده در افکار و قلوب (ب) جامعیت و همه‌جانبه بودن (ج) تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت (د) ذکر نکات علمی بی‌سابقه</p> <p>۱۴. حدیث امام باقر (ع) که می‌فرماید «خداوند آنچه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد در کتابش آورده است.» اشاره به کدام مورد دارد؟</p> <p>(الف) اعجاز لفظی (ب) جامعیت قرآن (ج) ذکر نکات علمی (د) انسجام درونی</p> <p>(آزمون سراسری انسانی - ۱۳۰۰ با تغییر)</p> <p>(آزمون سراسری - ریاضی فارغ از کشور ۱۳۰۰)</p>			
۲	<p>(ه) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>۱۵. چرا دانشمندان اسلامی آیت را معجزه می‌نامند؟</p> <p>۱۶. آسان‌ترین راه برای غیر الهی نشان دادن اسلام و قرآن چه بود؟</p> <p>۱۷. دو جنبه اعجاز قرآن کریم را نام ببرید؟</p> <p>۱۸. چه عاملی سبب نفوذ خارق‌العاده قرآن در افکار و قلوب در طول تاریخ شده است؟</p> <p>(غیرانتفاعی فراست - تهران ۹۵)</p>			
۲	<p>(و) تعریف مفاهیم اصطلاحات زیر را تعریف کنید.</p> <p>۱۹. تحدی:</p> <p>۲۰. آیت (معجزه):</p>			
۲	<p>(ز) کشف ارتباط هر یک از عبارات‌های ستون سمت راست با کدام‌یک از عبارات‌های ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (سمت چپ یک مورد اضافی است.)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;"> <p>الف</p> <p>الف) حرکت زمین</p> <p>ب) خاتم پیامبران</p> <p>ج) معجزه آخرین پیامبر</p> <p>د) مبارزه طلبی قرآن</p> </td> <td style="width: 50%; text-align: center;"> <p>ب</p> <p>۱. تحدی</p> <p>۲. اعجاز محتوایی</p> <p>۳. حضرت محمد (ص)</p> <p>۴. جامعیت قرآن</p> <p>۵. قرآن کریم</p> </td> </tr> </table> <p>(مانندگار البرز - تهران ۹۶)</p>	<p>الف</p> <p>الف) حرکت زمین</p> <p>ب) خاتم پیامبران</p> <p>ج) معجزه آخرین پیامبر</p> <p>د) مبارزه طلبی قرآن</p>	<p>ب</p> <p>۱. تحدی</p> <p>۲. اعجاز محتوایی</p> <p>۳. حضرت محمد (ص)</p> <p>۴. جامعیت قرآن</p> <p>۵. قرآن کریم</p>	
<p>الف</p> <p>الف) حرکت زمین</p> <p>ب) خاتم پیامبران</p> <p>ج) معجزه آخرین پیامبر</p> <p>د) مبارزه طلبی قرآن</p>	<p>ب</p> <p>۱. تحدی</p> <p>۲. اعجاز محتوایی</p> <p>۳. حضرت محمد (ص)</p> <p>۴. جامعیت قرآن</p> <p>۵. قرآن کریم</p>			
۱/۵	<p>(ک) به سؤالات زیر پاسخ کامل و تشریحی دهید.</p> <p>۲۲. معجزه آخرین پیامبر الهی چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد؟</p> <p>۲۳. منظور از «انسجام درونی در عین نزولی تدریجی» چیست؟ توضیح دهید.</p> <p>۲۴. چرا خداوند معجزه جاوید خود را توسط پیامبری به دست مردم رساند که نزد هیچ‌کس درس نخوانده بود؟</p> <p>۲۵. منظور از «اعجاز محتوایی قرآن کریم» چیست؟ توضیح دهید.</p> <p>(علامه علی - تهران ۹۸)</p>			